

รายงานผลการดำเนินการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านการแพทย์ไทย
บ้านหนองหล่ม ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา

**รายงานผลการดำเนินการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านการแพทย์ไทย บ้านหนองหล่ม ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา**

“กลุ่มสมุนไพรแปรรูป หนองหล่ม” กลุ่ม ดังกล่าวเกิดจากการรวมตัวกันของผู้สูงอายุภายในตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ที่มีความรู้ทางด้านการแพทย์ไทยแบบโบราณถ่ายทอดกันมารุ่นสู่รุ่น มารวมตัวกันทำผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนเพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้และได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มคือ “ลูกประคบ” โดยมีนาง จันทรเป็ง อุ่มอ่อนศรี อายุ ๙๐ ปี เป็นผู้ถ่ายทอด

นางจันทรเป็ง อุ่มอ่อนศรี (ผู้ถ่ายทอด)

จากคำเล่าของนาง จันทรเป็ง อุ่มอ่อนศรี ว่า ลูกประคบนั้นเกิดจากภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ ที่ใช้พืชสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นมาใช้ในการรักษาเพื่อช่วยในการไหลเวียนของโลหิต โดยนำพืชสมุนไพรที่มีสรรพคุณช่วยการไหลเวียนของโลหิต มีฤทธิ์ร้อนและมีกลิ่นหอมมาตากแห้ง จากนั้นนำมาห่อผ้าขาวบางมัดเป็นลูกกลมๆ นำไปแช่น้ำเย็น ๕ นาที และนำไปนึ่งประมาณ ๑๐ นาที เพื่อใช้ประคบส่วนต่างๆ ของร่างกายที่ปวดเมื่อย และเจ็บปวดจากการทำงาน สมุนไพรหลักๆ ที่ใช้ในการทำลูกประคบนั้น ล้วนเป็นสมุนไพรที่หาได้ง่ายได้แก่ ตะไคร้ ขมิ้น ผิวมะกรูด ใบมะขาม ข่า เป็นต้น

รูประหว่างการสัมภาษณ์และผลิตภัณฑ์

โครงการจัดทำข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านหนองหล่ม ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยามีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสาน อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านในจังหวัดพะเยา บริหารงานตาม วัตถุประสงค์ของ LPA คือเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีการ จัดบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ โดยการประเมินและการวิเคราะห์เพื่อ นำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยาอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ด้านที่สี่ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายของโครงการคือรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นการสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น รักษาอัตลักษณ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ลูกหลาน เป็นแนวทาง ในการพัฒนาปรับปรุงศักยภาพ ในการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร โดยมีจุดมุ่งหมายคือท้องถิ่น มีการปฏิบัติงานในการบริการประชาชนหรือจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ตามมาตรฐานเดียวกันทุกพื้นที่เพื่อกระตุ้น ให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นรู้จักตัวเองมากขึ้นรู้จักปัญหาอุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็งในการดำเนินงาน และเพื่อการบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

**รายงานผลการดำเนินการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านการแพทย์ไทย บ้านหนองหล่ม ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา**

“ยาหม่องสมุนไพร” ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเกิดจากการรวมตัวกันของผู้สูงอายุภายในตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ที่มีความรู้ทางด้านการแพทย์ไทยแบบโบราณถ่ายทอดกันมารุ่นสู่รุ่น มารวมตัวกันทำผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนเพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้และได้ใช้เวลาว่างให้เป็น โดยมีนางสุณา วรรณพัฒน์ เป็นประธานของกลุ่ม ได้ก่อตั้งกลุ่มมาแล้ว ๓ ปี มีสมาชิกประมาณ ๑๕ คน

นางสุณา วรรณพัฒน์ (ประธานกลุ่ม)

จากคำเล่าของนางสุณา วรรณพัฒน์ ว่า ยาหม่องสมุนไพรนั้นเกิดจากภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ ที่ใช้พืชสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นมาใช้ในการรักษาเพื่อช่วยในการบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย นวดคลายเส้น คลายกล้ามเนื้อ ช่วยให้ร่างกายผ่อนคลาย ลดอาการปวด ฟกช้ำ ใช้นวดในร้านสปา ใช้ถอนพิษ แมลงสัตว์กัดต่อย แก้วิงเวียนศีรษะ

วัตถุดิบ

เมนทอล

การบูร

พิมเสน

พาราฟิน

วาสลีน

ขั้นตอนวิธีการทำ

๑. ผสมส่วนผสมเข้าด้วยกันคือ เมนทอล การบูร และพิมเสน ตามปริมาณที่กำหนดไว้
๒. ผสมพาราฟิน และวาสลีน เติมน้ำต้มให้ร้อน คนให้ละลาย
๓. จากนั้นใส่เมนทอล การบูร และพิมเสน ต้มต่อไปจนส่วนผสมทั้งหมดละลาย
๔. เติมน้ำมันไพร น้ำมันเหลืองลงไป
๕. เตรียมอุปกรณ์ที่จะใส่ยาหม่องไพร เทยาหม่องไพรที่ละลายแล้วลงอุปกรณ์ที่เตรียมไว้
๖. รอให้เย็นแล้วปิดฝา ตัดสลาก

รูประหว่างการสัมภาษณ์และผลิตภัณฑ์

โครงการจัดทำข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านหนองหล่ม ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยามีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสาน อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านในจังหวัดพะเยา บริหารงานตาม วัตถุประสงค์ของ LPA คือเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีการ จัดบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ โดยการประเมินและการวิเคราะห์เพื่อ นำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยาอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ด้านที่สี่ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายของโครงการคือรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นการสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น รักษาอัตลักษณ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ลูกหลาน เป็นแนวทาง ในการพัฒนาปรับปรุงศักยภาพในการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร โดยมีจุดมุ่งหมายคือท้องถิ่น มีการปฏิบัติงานในการบริการประชาชนหรือจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ตามมาตรฐานเดียวกันทุกพื้นที่เพื่อกระตุ้น ให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นรู้จักตัวเองมากขึ้นรู้จักปัญหาอุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็งในการดำเนินงาน และเพื่อการบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น